

Parktyper

Det är möjligt att dela in parker och grönområden utifrån storlek, innehåll och funktion. I detta parkprogram har kategorierna stadsdelspark, närpark, fickpark/torg, större naturområde samt parkstråk valts.

De olika parktyperna fyller olika behov och bidrar tillsammans till en fungerande rekreativ struktur.

Avståndet till en park är av stor betydelse för nyttjandet. Barn, äldre och funktionshindrade människor kan ha svårt att gå längre sträckor och behöver utemiljöer som är lätta och säkra att ta sig till. Det är viktigt att det finns parker i olika storlekar där de minsta bör ligga nära bostaden och de större kan ligga en bit ifrån. Parkstråk är viktiga eftersom attraktiva gång- och cykelvägar kan få människor att röra sig längre sträckor till grönområden då vägen dit blir en del av en grön, rekreativ upplevelse.



Stadsdelspark

Stadsdelsparken är en naturlig samlingspunkt i ett område. Parktypen kan beskrivas som en stor multifunktionell park med egen identitet. Det sociala värdet ges stort utrymme och är i fokus. Växtligheten bör vara varierad och ha stort prydnadsvärde.

Parken bör vara minst 1,5 ha för att rymma flera funktioner men det finns även mindre parker som har karaktären stadsdelspark. T ex är Skeppsmysreparken endast 1,2 ha men fungerar ändå som stadsdelspark. Det finns ingen övre gräns för hur stor parken kan vara.



Stadsdelsparken vänder sig till människor i olika åldrar och med olika intressen. Parken är så stor att flera olika aktiviteter kan pågå samtidigt utan att störa varandra.

Det är viktigt att det går att ta sig till stadsdelsparken via ett bra gång- och cykelnät. Området bör vara skyddat från buller och andra miljöstörningar.

Stadsdelsparken kan innehålla parkkaraktärerna *Festpark*, *Aktivitetspark*, *Lekvänlighet*, *Prydnadsvärde*, *Artrikedom* och *Rofyllighet*. Om den är tillräckligt stor kan det finnas inslag av *Det vilda*. Större lekplatser som temalekplatser placeras med fördel i stadsdelsparken

Mål:

Minst en stadsdelspark i varje kommunal

STADSELSPARKEN bör innehålla:

- Mötesplats/platsbildning
- Cykelställ
- Bilparkering i närheten
- Kollektivtrafik och gc-vägar i närheten
- Tillgänglighetsanpassning
- Belysning
- Picknickbord, olika sittplatser
- Lekplats
- Bollplan
- Blomsterprakt/Finpark
- Konstinslag
- Öppna gräsytor
- Offentlig toalett
- Vindskydd/solskydd

Närpark

Närparken är en grön miljö avsedd för lek, vila och samvaro. Den är ofta ca 0,5 - 2,5 ha stor och bör inte ligga längre än ca 500 m från bostaden.

Närparkerna är i första hand till för boende i området. De har genom sin storlek inte möjlighet att rymma fler än 1 - 2 parkkaraktärer. Parken kan innehålla parkkaraktärerna *Aktivitetspark*, *Lekvänlighet*, *Prydnadsvärde*, *Artrikedom* och *Rofyllighet*. De har sällan tillräcklig attraktionskraft för att få människor från andra delar i kommunen att besöka dem. Men parkerna har ofta mycket stort värde för närområdet.

Närparken innehåller oftast inte lika påkostade anläggningar som stadsdelparken och materialvalet är genomgående enklare och mer robust. Men det finns möjligheter att förstärka en plats karaktär genom växtvalet. Olika växtmaterial i olika närparker kan tydliggöra platsens egna identitet. Det är viktigt att även närparkerna får denna identitet. Ett inarbetat namn på parken kan bidra till att platsen synliggörs.



Mål:

Möjligt att nå en närpark inom 500 meter från bostaden

NÄRPARKEN bör innehålla:

- Mötesplats/platsbildning
- Cykelställ
- Gc-vägar i närheten
- Tillgänglighetsanpassning
- Belysning
- Lekplats/bollplan
- Blomsterplanteringar
- Gräsytor



Fickpark/torg

Fickparken är en minipark, en liten offentlig grönyta. Ytan är oftast mindre än 0,1 ha. Till karaktären är den ett lummigt grönt rum. Den har ett högt prydnadsvärde, t ex i form av blomsterplanteringar, vattenspel eller effektbelysning. Det är framförallt parkkaraktären *Prydnadsvärde* som finns i fickparkerna. Fickparken kan ligga nära butiksstråk, större målpunkter eller bostadsområden.

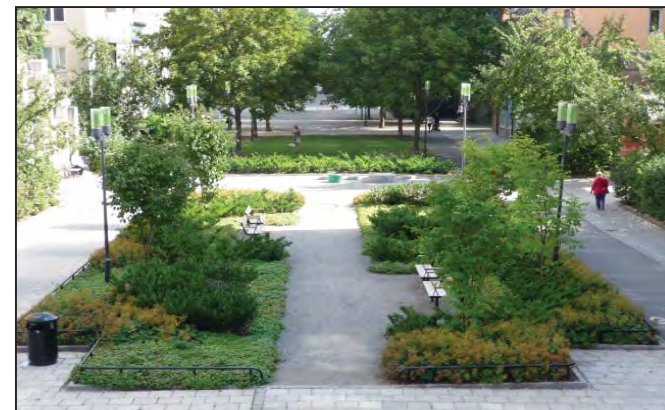
Torget ses här som en variant av fickparken med större andel hårdgjord yta men gränsen är något flytande.

Mål:

Få in grönt inslag i täta stadsmiljöer

FICKPARKEN bör innehålla:

- Mötesplats/platsbildning
- Tillgänglighetsanpassning
- Belysning
- Blomsterplanteringar



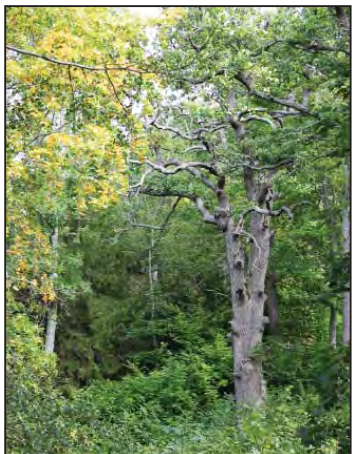
Större naturområde

Dessa områden är större sammanhängande grönområden som ligger utanför tätorten. Grönområdet bör vara över 50 ha stort. De stora grönområdena i Huddinge innefattar flera naturreservat och är en del av regionens övergripande grönstruktur.

Områden fungerar som utflyktsmål snarare än vardagsrekreationsområden. De kan innehålla allt från skogar, våtmarker till odlingslandskap. De större naturområdena har mycket stora rekreativvärden framförallt för det rörliga friluftslivet. Det kan finnas hierarkier av gångvägar genom områdena; allt från smala djurstigar till anlagda gång- och cykelstråk.

Det är önskvärt att utveckla rekreativvärdena genom ökad tillgänglighet och möjlighet att utöva flera aktiviteter i dessa områden, t ex bergsklättring, geocaching samt skridsko- och skidåkning.

Strövområdena kan innehålla parkkaraktärerna *Skogskänsla*, *Det vilda* och *Artrikedom*.



Mål:

Behålla de fina naturområden som finns

Utveckla deras rekreativvärden

(Översiktsplanens intentioner)

DET STÖRRE NATUROMRÅDET bör innehålla:

- Orienteringskarta
- Bad, båtliv
- Motionsslingor
- Djurhållning
- Gc-vägar i närheten
- Närhet till parkering
- Ordnade grillplatser/rastplatser
- Tillgänglighetsanpassade stigar



Parkstråk

Parkstråk är exempelvis sammanhängande, längre gångvägssystem i park- och naturmark. Det kan också vara gångstråk i gröna bostadsmiljöer, t ex trevliga villagator. Deras uppgift är att binda samman viktiga delar i grönstrukturen. Det kan vara mellan torg, parker eller badplatser. Huvudsaken är att stråket upplevs som en trevlig grön förbindelselänk för människor mellan olika platser. Stråken kan även fungera som spridningskorridorer för växter och djur.



Mål:

Förbinda delar i grönstrukturen

PARKSTRÅKET bör innehålla:

- Tillgänglighetsanpassning
- Belysning
- Cykelställ vid målpunkter
- Sittplatser

Användargrupper

Olika parkanvändare har skilda behov men det finns fler likheter än olikheter. Stora multifunktionella parker trivs nästan alla med då det finns utrymme för ett varierat innehåll.

Människors val av typ av grönområde beror till stor del på vilken fas i livet man befinner sig i. Det kan ibland finnas motstridiga intressen mellan användargrupper av grönområden; t ex barns behov av utvecklande kuperad terräng kontra tillgänglighetskrav från äldre och personer med funktionsnedsättning.

Barnperspektivet är av mycket stor vikt när det gäller parkers betydelse. Som vuxen är det möjligt att färdas en längre sträcka för att nå ett grönområde. Men för ett mindre barn måste parken ligga i anslutning till bostaden om barnet ska kunna nå det på egen hand. Även äldre och personer med funktionsnedsättning har stort behov av parker i sin närmiljö då de kan ha svårt att ta sig till grönområden längre bort.

För äldre, funktionshindrade och barn är aspekterna *tillgänglighet* och *säkerhet* av mycket stor vikt

Genus

Kvinnor känner sig i allmänhet mindre trygga än män i utemiljöer. Åtgärder som stärker kvinnors upplevda känsla av trygghet gynnar självfallet även män som grupp.

Det finns behov av speciella satsningar på tonårstjejer. Forskning visar att tjejer i mindre grad nyttjar de satsningar som görs på spontanidrottsanläggningar, t ex konstgräsplaner.

Äldre

Det är viktigt för äldre människor att de håller igång och rör på sig. Fysiskt aktiva äldre har generellt sett en långsammare åldrande process bl a bibehålls muskelvävnaden längre. Bra gröna miljöer för äldre människor är platser med vackra vyer, vatten, skugga, sittplatser, andra människor att umgås med och titta på, prydnadsplanteringar, aktivitetsytor som boule, utegym mm.

Det är viktigt med tillgänglighet och trygghetsaspekter då de har stor betydelse för äldres möjligheter att nyttja grönområden. En tydlig koppling till platsens kulturhistoria uppskattas ofta. Stimulering av kognitiva förmågor som luktsinne och syn är utvecklande. Behovet av skugga är mycket viktigt; äldre personer är oftast mer känsliga för värme än yngre.



Tillgänglighet

Personer med funktionsnedsättning har behov av plana underlag och räcken att hålla i sig. Tillgång till toaletter är viktigt liksom orienteringstavlor, informationstavlor och annan skyltning. Det behövs ledstråk för synskadade och parkvägar med acceptabla lutningar. I anlagda parker är det naturligtvis lättare att ställa tillgänglighetskrav än i naturområden.

Det är även viktigt att informera på t ex kommunens hemsida vilken tillgänglighetsgrad som gäller i olika parker.

Barn

Grönområden stödjer barns motoriska, sociala och fysiska utveckling. Bra utemiljöer för barn är naturområden med varierad karaktär; omväxlande öppen och sluten vegetation med stockar och stenar att klättra på.

Anlagda lekplatser och naturmark behövs i lika hög grad för barnens lek. Forskning visar att det finns ett samband mellan barns aktivitetsnivå och tillgänglighet till grönområden och lekplatser.

Barns lek behandlas mer utförligt i kommunens lekplatsprogram (2013).



Drift och underhåll

Det är inte möjligt att få en utemiljö med hög kvalitet utan att stora resurser läggs på drift och underhåll. Skötseln av Huddinges parker är ett kvalificerat hantverk och innebär en kapitalförvaltning av de gemensamma grönytorna. Huddinges populäraste parker är utsatt för intensiv användning vilket innebär slitage, klotter och nedskräpning i olika hög grad.

För att få en kontinuitet i arbetet är det nödvändigt med dokument som fastslår skötselnivån på specifika områden. I samband med större parkupprustningar bör det tas fram en skötselplan.

Huddinge har många bostadsnära naturområden som är eftersatta. Dessa områden har mycket stor rekreationspotential. Men utan insatser går denna potential förlorad. Parkskötseln och naturvården överlappar i vissa fall varandra och kan ha delvis olika syn på skötseln då de härstammar från olika förvaltningstraditioner. Det är viktigt med en tydlig gränsdragning när det gäller skötselansvaret för varje område.



Drift- och underhåll av de kommunala grönytorna består av många olika delar.

Arbetsmomenten omfattar bl a:

- *gräsklippning*
- *vattning*
- *ogräsrensning*
- *gödsling*
- *kantskärning*
- *skräpplockning*
- *beskärning*
- *dressning av gräsytor*
- *byte av lekutrustning*
- *plantering av träd, buskar, sommarblommor, lökar och perenner*

Parkskötseln kan delas in i **intensiv** och **extensiv** skötsel. Intensiv skötsel innebär klippning av gräsytor varje vecka, tillsyn och tömning av papperskorgar varje dag. Skötsel av sommarblommor är intensivt då växterna behöver ständigt vattentillskott.

Extensiv skötta ytor däremot kan vara långgräsytor som klipps varje månad under sommarhalvåret eller ängsytor som slås två gånger om året. Perennplanteringar kan innebära olika skötselnivå beroende på planering av ytorna och växtmaterialet. De större parkerna som t ex Sjödalsparken och Skeppsmyreparken är skötselintensiva.

Växtmaterial

En allmän strävan är att ha ett varierat växtmaterial. Stor variation bidrar både till ett ökat prydnadsvärde och till en mindre känslighet då eventuell sjukdom drabbar vissa arter, t ex almsjukan.

Träd

Nya träd innebär en relativt stor investering. Träd förväntas ha en lång livslängd och når sin oftast sin fulla prakt efter flera år. Det är viktigt att rätt trädart väljs till platsen. Många stora träd som planterats på trånga platser tas ned i förtid eller behöver beskäras varje år.

Skötsel: *beskärning
döda eller skadade träd som riskerar
att falla tas bort*

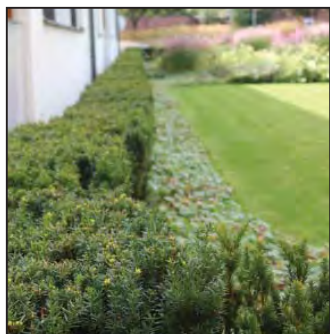


*Parkernas gröna golv är gräsytorna
och trädkronorna är deras tak*

Buskytor

Buskar är vedartade, fleråriga växter. Buskytor omfattar allt från stora samplanteringar med växtmaterial av samma art till enstaka buskage. Intensiv skötsel på buskytor kan innebära formklippning av t ex idegranshäckar eller buxbom.

Skötsel: beror mycket på art och typ av buskage
beskärs/klipps, gödglas



Gräsytor

Gräs omfattar ytor med olika skötselnivå och användningsområden. Det finns prydnadsgräs som passar i blomsterplanteringar och vanligt bruksgräs som används på t ex bollplaner. Extensiva gräsytor kan vara högräsytor, eventuellt med en klippt remsa längs med en gångväg. Blommande ängsytor kräver särskild skötsel och slås ca två gånger per år.

Skötsel: klipps beroende på skötselnivå
dressas, gödglas



Annueler

Annueler är ettåriga blommor med rik blomning under sommaren. De brukar planteras antingen i urnor eller rabatter.

T ex lobelia, pensé, dahlia, salvia och tagetes.

Skötsel: växterna planteras när det är frostfritt
ingen bar jord bör synas
riklig vattning
vissna blad plockas bort



Lökväxter

Lökväxter omfattar uppskattade vårblommor som t ex scilla, narcisser, krokus och snödroppor.

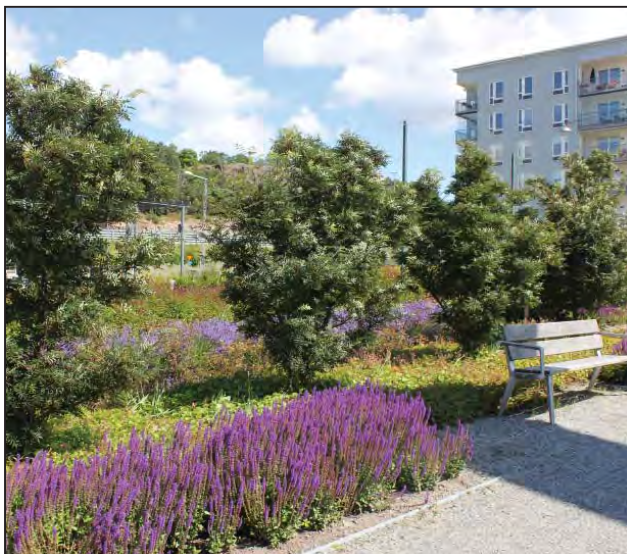
Skötsel: lökarna planteras på hösten
vissna blad rensas bort efter blomning



Perenner

Planteringar med fleråriga örtartade växter, t ex lavendel, funkia, kattmynta, riddarsporre och lupin. Växter som gynnar insekter och fjärilar väljs i första hand.

Skötsel: plantorna delas vid behov
vårstädning
regelbunden ogrärensning



Giftiga och allergiframkallande växter

Giftiga växter bör inte planteras eller förekomma på lekplatser eller i parker.

Exempel på giftiga växter är:

- tibast (trädgårdsväxt)
- gullregn (trädgårdsväxt)
- björnloka (i naturen)
- stormhatt (trädgårdsväxt)
- idegran (trädgårdsväxt)
- snöbär (trädgårdsväxt)
- sprängört (i naturen)

Graden av giftighet varierar kraftigt. Snöbär planterades ofta under 1970-talet i offentliga miljöer och kan vid förtäring orsaka magont och kräkningar. Sprängört däremot är dödligt giftigt. Vissa av växterna har odlats fram i ofarliga sorter, t ex gullregn och idegran.

Starkt allergiframkallande växter bör undvikas vid lekplatser och i parkmiljöer.



Snöbär eller smällbär är en vanlig trädgårdsväxt vars vita bär är giftiga att äta



Enköping kommuns arbete med perenner är en förebild när det gäller flerskiktade, blomstrande planteringar. Flera skikt innebär växter med olika höjd som planteras tillsammans. Flerskiktade planteringar kan kosta lika mycket att sköta som enskiktade. Eftersom det inte ligger någon öppen jord som kräver mycket ogrärensning kan skötseln förenklas.

Som ett led i att marknadsföra arbetet med parkerna bör olika sätt att nå ut till allmänheten användas. De större parkerna kan t ex ha pappersmaterial i lådor med växtförteckningar för allmänheten som undrar vad det är för växter planterade i parken.



Blomsterprogram

Annueler (ettåriga växter) är ett uppskattat inslag i gatu- och parkmiljön under sommarhalvåret. Huddinge kommun brukar ha sommarblommor på en mängd platser i kommunen, framförallt i urnor i gatumiljön. Ytorna kräver ganska mycket skötsel men är ett viktigt komplement till det mer permanenta, långlivade växtmaterialet som träd och buskar. Annuellerna kan gärna kombineras med vårlökar och perenna växter i framförallt rabatter.

Ett sommarblomprogram bör tas fram varje år för att skapa variation i den offentliga miljön. I programmet används olika teman där färger och former används på ett passande sätt.

En snabb omvärldsbevakning på andra kommuner visar på en uppsjö av fantasifulla teman:

Sommarromans

Claude Monet och impressionismen

Sprakande glöd och hetta

Ljuva desserter

Karibisk sommarkrink

Vinterglöd

Hallonsorbet

Kunglig sammet



Det är även möjligt att programmet innehåller vår- och höstväxter, såsom många kommuner gör.

Det är viktigt att kommunens blomsterprogram marknadsförs och presenteras för medborgarna. Årets tema bör beskrivas på bl a hemsidan där säsongens växter visas med artnamn och bilder. Programmet bör även vara möjligt att ladda ned.



Exempel på blomsterprogram från andra kommuner



Målbild drift och underhåll

Det övergripande målet för kommunens drift och underhåll av de tätortsnära grönytorna är:

- Parker utformas på ett sätt så att skötseln blir effektiv och ekonomisk, samtidigt som den karaktär/standard som definieras för området följs.
- Skötseln av vissa större parker med högt besöksstryck (stadsdelsparkerna) prioriteras med intensiv skötsel av t ex kortgräsytor, perennplanteringar och buskytor.
- Skötseln för grönytor som saknar värden för rekreation eller stadsbild ges lägre prioritet än ytor som människor vistas på. T ex impedimentytor och andra restytor.

Generell inriktning

Framtidens parker

Parkstrategin visar på en inriktning för utvecklingen av Huddinges parker. I parkplanen föreslås förändringar för enskilda parker och stråk. Det finns vissa gemensamma principer när det gäller den önskvärda utvecklingen av parkerna. Framförallt innebär parkplanen en ökad satsning på parkernas sociala kvaliteter; på deras roll som trevliga mötesplatser. Det är viktigt för människors sammanhållning i ett område att ha en allmän plats där de kan träffas.

Aktiviteter

Parkplanen innebär även en satsning på olika aktivitetsytor i parkerna. Det ska finnas ett innehåll i framförallt de större stadsdelsparkerna som vänder sig till olika åldersgrupper och kategorier. Utegymp och bouleanor, streetbasket och skateparker, lekplatser och multisportplaner. Att det finns möjligheter till fysisk aktivitet på den allmänna marken är en av många förutsättningar för en god folkhälsa hos medborgarna.

Blomsterprakt

Idag saknas det i Huddinges parker prydnadsplanteringar. Det finns knappt några större perennplanteringar eller buskplanteringar med fin blomning. Vegetationen i Huddinges parker består mestadels av träd och gräsytor i dagsläget. Vacker blomning är något som efterfrågas av allmänheten och som bidrar till att skapa attraktiva miljöer.

Trygghet/Ljussättning

Trygghetsfrågan är mycket viktig när det gäller parkerna. Tätt vegetation som skymmer sikten vid gångvägar bör gallras. Det kan finnas behov av att placera buskage med särskild omsorg då det kan upplevas som otryggt att inte ha fri sikt. Många personer uppger i undersökningar att de trivs i så kallade pelarskogsmiljöer, dvs trädbevuxna platser där buskskikt saknas. Det ska vara möjligt att vistas i parkerna även när det är mörkt. Behovet av ljussättningen är extra viktig i länder som Sverige med långa mörka vinterperiod. Det bör även satsas på vinteraktiviteter, t ex pulkabackar i parkerna. Fler människor som rör sig i parkerna bidrar generellt sett till en ökad trygghetskänsla.

Konst

Det är önskvärt att få in mer konst i parkerna. Konsten kan vara både fasta inslag som skulpturer eller mer tillfälliga installationer/utställningar. Den mesta konsten i parkerna ägs idag av det kommunala fastighetsbolaget Hüge, kommunen äger bara en liten del. I samband med större upprustningar i den offentliga miljön är det ett mål att försöka få in konstnärlig utsmyckning i någon form.

Klimat

Det behöver satsas på solskydd i parkerna. Solskydd kan utformas på ett sätt så att det kombineras med regnskydd. Dagvattenhantering kommer att bli en ännu viktigare fråga i framtiden och ställa krav på att det finns utrymme i parkerna som översilningsytor mm. Dagvattendammarna bör utformas på ett estetiskt tilltalande sätt så att de ökar parkernas attraktivitet.

Tillgänglighet

Tillgänglighet för alla Huddinges invånare ska ingå som en naturlig del vid upprustning av befintliga parker och utformning av nya parker.

Förstärkning av parkkaraktärerna

Målet är att varje kommundel ska innehålla så många som möjligt av parkkaraktärerna. För att uppnå detta krävs det särskilt satsningar på vissa av parkkaraktärerna.

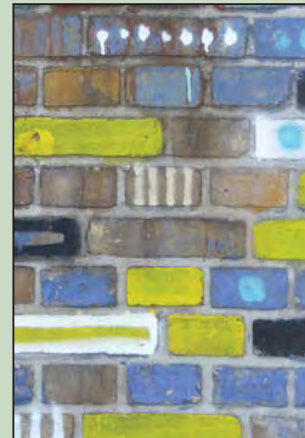
De stora naturområdena i Huddinge innehåller ett flertal av parkkaraktärerna; *Det vilda*, *Skogskänsla* och *Artrikedom* vilka finns i varierande grad i bl a naturreservaten. Dessa tre karaktärer är också de som handlar om det av människan opåverkade.

Det finns en del områden i Huddinge med karaktärerna *Lekvänlighet* och *Aktivitetspark*. Det finns dock stor potential att utveckla dessa områden och få fler parkområden att ha denna inriktning. Förvaltningens lekplatsprogram innebär även en ökad satsning på de kommunala lekplatserna.

Huddinges parkmiljöer har brist på framförallt *Prydnadsvärde* och delvis karaktären *Festparken*. Det finns tyvärr knappt någon park alls i dagsläget som har karaktären *Prydnadsvärde*.

Parkplanen innebär följande resursinriktning:
(antal +-tecken betecknar satsning)

1. Prydnadsvärde	+++
2. Festparken	++
3. Lekvänlighet	++
4. Aktivitetspark	+



Målbild generell inriktning

- Huddinges parker ska få ett ökat prydnadsvärde med perennplanteringar, blommande buskar och vårlökar
- Parkernas funktion som mötesplatser ska stärkas
- Fler aktivitetsytor ska finnas i parkerna som vänder sig till olika åldersgrupper.
- Det ska satsas mer på trygghetsskapande åtgärder och tillgänglighetsanpassning
- Fler konstnärliga utsmyckningar ska tillskapas i den offentliga miljön